

Dosarul nr. 2ra-852/22
2-20106127-01-2ra-15062022

Prima instanță: Judecătoria Anenii Noi, sediul Central (jud. N. Ghedrovici)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Pahopol, O. Cojocar, R. Pulbere)

ÎNCHEIERE

21 septembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Victor Burduh
Galina Stratulat

examinând admisibilitatea recursului declarat de Ion Burlac,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Ion Burlac
împotriva lui Andrei Solomon cu privire la revocarea donației și restituirea
bunurilor,
împotriva deciziei din 07 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă:

La 26 august 2020, prin intermediul poștei (f.d.44-45), Ion Burlac, reprezentat de avocatul Anatolie Barbacar, a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Andrei Solomon, solicitând revocarea contractului de donație nr. 3193 din 30 aprilie 2010, prin care a donat lui Andrei Solomon ½ cotă-parte din casa de locuit formată din 4 odăi cu dependențe: lit. A, casa de locuit, suprafața de 143 mp, suprafața exterioară 124 mp, suprafața totală 106,7 mp, inclusiv suprafața locativă 74,7 mp, lit. A1, o anexă caldă cu suprafața exterioară de 19,0 mp, lit. s/s/ semisubsol, cu suprafața exterioară de 64,3 mp, lit. 1-șură, cu suprafața totală de 13,3 mp, lit. 2-viceu, lit. I-gard și terenul /pentru construcții/ cu suprafața de 0,081 ha, amplasate în sat. xxxxx, r-nul xxxxx, numerele cadastrale: xxxxx, xxxxx, xxxxx, a contractului de donație nr. 3197 din 30 aprilie 2010, prin care a donat lui Andrei Solomon ½ cotă-parte din terenul grădini cu suprafața totală de 0,209 ha, aflat în extravilanul sat. xxxxx, r-nul xxxxx, număr cadastral xxxxx, a contractului de donație nr. 3195 din 30 aprilie 2010, prin care a donat lui Andrei Solomon ½ cotă-parte din terenul agricol cu suprafața de 0,0626 ha, aflat în extravilanul sat. xxxxx, r-nul xxxxx, număr cadastral xxxxx și obligarea de a-i restitui bunurile donate.

În motivarea acțiunii, reclamantul a invocat că, la data de 09 ianuarie 2009 Andrei Solomon a încheiat căsătoria cu fiica sa, Aliona Solomon, împreună având doi copii minori xxxxx și xxxxx.

Având în vedere aflarea lui Andrei Solomon în căsătorie cu fiica sa, Aliona, în data de 30 aprilie 2010 i-a donat lui Andrei Solomon prin contractul de donație nr. 3193, ½ cotă-parte din casa de locuit, formată din 4 odăi cu dependențe, lit. A, casa de locuit, suprafața de 143 mp, suprafața exterioară -124 mp, suprafața totală 106,7 mp, inclusiv suprafața locativă 74,7 mp, lit. A1, o anexa caldă cu suprafața exterioară

de 19,0 mp, lit. s/s / semisubsol, suprafața exterioară de 64,3 mp, lit. 1 - șură, suprafața totală de 13,3 mp, lit. 2-viceu, lit. I - gard și terenul /pentru construcții/ cu suprafața de 0,081 ha, situate în sat. xxxxx, r-nul xxxxx, cu numerele cadastrale: xxxxx, xxxxx, xxxxx. Prin contractul de donație nr. 3197 din 30 aprilie 2010, i-a donat lui Andrei Solomon ½ cotă-parte din terenul grădini, suprafața totală de 0,209 ha, aflat în extravilanul sat. xxxxx, r-nul xxxxx, număr cadastral xxxxx, iar prin contractul de donație nr. 3195 i-a donat lui Andrei Solomon ½ cotă-parte din terenul agricol, suprafața de 0,0626 ha, aflat în extravilanul sat. xxxxx, r-nul xxxxx, număr cadastral xxxxx.

Reclamantul a precizat că, la data de 28 august 2019, a aflat că Andrei Solomon a divorțat de fiica sa, Aliona Solomon, iar din textul hotărârii judecătorești din 19 mai 2016 rezultă că, desfacerea căsătoriei a fost inițiată de Andrei Solomon. Astfel, au dispărut circumstanțele care au condiționat donația și se impune necesitatea revocării donației.

Pentru soluționarea litigiului pe cale extrajudiciară, în data de 06 iulie 2020 a expediat în adresa pârâtului o notificare cu privire la revocarea donației din 30 aprilie 2010. Pârâtul a recepționat notificarea la data de 18 iulie 2020, însă nu a răspuns în termenul acordat, iar în opinia reclamantului, faptul dat reprezintă o acceptare tacită a condițiilor de revocare a donației. Prin urmare, dacă donația este revocată, se poate cere restituirea bunului donat. Revocarea donației poate fi făcută doar în decursul unui an din momentul în care cel îndreptățit să revoce, a luat cunoștință de motivul de revocare.

Reclamantul a precizat că, bunurile imobile donate prin contractele de donație menționate, au aparținut cu drept de proprietate comună în devălmășie lui și soției sale, Tamara Burlac, decedate la data de xxxxx, însă care nu și-a dat consimțământul la înstrăinarea bunurilor imobile. În atare condiții, a opinat că, contractele de donație nr. 3193, 3197, 3195 din 30 aprilie 2010 sunt lovite de nulitate absolută în condițiile legii.

Prin hotărârea din 01 martie 2021 a Judecătoriei Anenii Noi, sediul Central, s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Ion Burlac împotriva lui Andrei Solomon cu privire la revocarea în parte a contractului de donație nr.3193 din 30 aprilie 2010, a contractului de donație nr. 3197 din 30 aprilie 2010, a contractului de donație nr. 3195 din 30 aprilie 2010 și obligarea de a restitui bunurile donate.

Prin decizia din 07 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău s-a respins cererea de apel depusă de Ion Burlac și s-a menținut hotărârea din 01 martie 2021 a Judecătoriei Anenii Noi, sediul Central.

În consolidarea soluției, instanța de apel a redat conținutul prevederilor art. 827 alin.(1) Cod civil, în vigoare la data apariției raportului juridic, art. 835 Cod civil, art. 836⁶ Cod civil (introdus prin Legea nr.133 din 15.11.2018, în vigoare 01.03.2019, art. 1212 Cod civil după republicare), precum și ale art. 7 alin.(1) Cod civil și a relevat că, norma menționată consacră principiul neretroactivității legii civile, prin care trebuie înțeleasă regula juridică conform căreia o lege civilă se aplică numai situațiilor juridice apărute după intrarea ei în vigoare. Acest principiu al neretroactivității legii civile, soluționează conflictul de legi în timp și este important pentru a deosebi dreptul subiectiv, constituit potrivit legii anterioare, de cel constituit potrivit legii posterioare. Principiul neretroactivității legii conține regula cu caracter imperativ în sensul că nu se poate aplica legea nouă unei situații juridice petrecute

sub imperiul legii vechi, decât cu încălcarea art. 7 din Codul civil și cerințelor legate de asigurarea stabilității raporturilor juridice.

Prin neretroactivitatea legii trebuie înțeles faptul că, ea nu modifică sau nu suprimă condițiile de constituire a unei situații juridice constituite anterior și nici condițiile de stingere a unei situații juridice stinse anterior. Astfel, art. 836⁶ Cod civil (introdus prin Legea nr.133 din 15.11.2018, în vigoare 01.03.2019, art. 1212 Cod civil după republicare) nu modifică sau completează temeiurile de revocare a contractelor de donație încheiate la data de 30 aprilie 2010, deoarece donația a fost efectuată anterior intrării acestuia în vigoare.

Așadar, la aplicarea legislației materiale în cadrul judecării cauzei privind revocarea donației, instanța de apel a luat în considerare normele de drept în vigoare la momentul încheierii contractelor de donație între Burlac Ion și Solomon Andrei.

Instanța de apel a menționat că, contractul de donație are un efect translativ de drepturi și este irevocabil. Respectiv, în rezultatul încheierii contractului de donație, dreptul care reprezintă obiectul contractului trece din patrimoniul donatorului în patrimoniul donatarului, iar desfacerea contractului, cu excepția cazurilor prevăzute de lege este posibilă doar cu acordul comun al părților.

Totodată, contractului de donație îi sunt atribuite anumite caractere juridice esențiale, și anume este un acord de voință între donator și donatar, deoarece exprimarea exclusiv a voinței donatorului de gratificare nu duce la nașterea valabilă a contractului; contractul, de obicei, este unilateral, deoarece creează obligații numai în sarcina donatorului; contractul este, de regulă, cu titlu gratuit, translativ de proprietate, irevocabil și personal.

Astfel, fiind un contract unilateral (cu excepția donațiilor condiționate), contractul de donație nu generează obligații în sarcina donatarului, ci numai o îndatorire legală, numai „de recunoștință”. Pentru ingratitude, adică lipsa de recunoștință manifestată de donatar, donatorul este în drept de a revoca donația în cazurile expres și exhaustiv stabilite de art. 835 alin.(1) Cod civil (în vigoare la data apariției raportului juridic) și anume: 1) dacă donatarul a atentat la viața donatorului sau a unei rude apropiate a acestuia; 2) dacă se face vinovat de o altă faptă ilicită față de donator sau față de o rudă apropiată a acestuia, situații care atestă o ingratitude gravă; 3) dacă refuză fără motive întemeiate să acorde donatorului întreținerea datorată.

Instanța de apel a punctat că, în speță, temei de revocare a donației pentru ingratitude a fost invocată desfacerea la data de 20 iunie 2016 a căsătoriei încheiate între Solomon Andrei și Solomon Aliona, fiica donatarului Burlac Ion, la inițiativa lui Solomon Andrei.

Astfel, raportând normele legale menționate supra la suportul probatoriu, instanța de apel a constatat că, soluția fondului este justă, fiind bazată pe interpretarea și aplicarea corectă a dispozițiilor legale, precum și pe cercetarea obiectivă a materialelor dosarului, situație ce impune menținerea actului judecătoresc contestat.

La acest capitol, instanța de apel a precizat că, instanța de fond corect a stabilit circumstanțele referitor la lipsa temeiurilor de revocare a donației, or, desfacerea căsătoriei încheiate cu Solomon Aliona, fiica donatarului Burlac Ion, chiar și la inițiativa lui Solomon Andrei, nu constituie ingratitude gravă a ultimului față de donatar.

Prin urmare, întrucât apelantul Burlac Ion nu a probat că Solomon Andrei a atentat la viața lui sau a unei rude apropiate acestuia, că se face vinovat de o altă faptă ilicită față de donator sau față de o rudă apropiată a acestuia, ce ar atesta o ingraturitudine gravă sau că a refuzat fără motive întemeiate să-i acorde întreținerea datorată, instanța a apreciat poziția acestuia cu privire la necesitatea revocării donației ca una declarativă, or, în temeiul art. 122 alin.(1) Cod de procedură civilă, circumstanțele care, conform legii, trebuie confirmate prin anumite mijloace de probațiune nu pot fi dovedite cu nici un fel de alte mijloace probante.

Respectiv, în accepțiunea instanței de apel realizarea unui drept nu se face gratuit, fără a fi supus unor rigori procedurale în ceea ce privește respectarea sarcinii probațiunii, or, apelantul prin prisma raționamentului instituit la art.118 alin. (1) Cod de procedură civilă, urmează să demonstreze temeinicia acestuia, iar la caz apelantul Burlac Ion nu a realizat pe deplin această sarcină legală.

Totodată, instanța de apel a menționat că, revocarea, ca sancțiune de drept civil, constă în înlăturarea efectelor actului juridic valabil încheiat datorită ingraturitudinii gratificatului sau neexecutării culpabile a sarcinii, pe când nulitatea reprezintă acea sancțiune de drept civil care lipsește actul juridic civil de efectele contrarii normelor juridice edictate pentru încheierea sa valabilă, altfel spus, intervine în cazul în care, la încheierea actului juridic civil nu se respectă dispozițiile legale referitoare la condițiile de valabilitate ale actului juridic civil, indiferent că sunt condiții de fond sau de formă.

Important în speță este că, prin cererea de chemare în judecată apelantul Burlac Ion a solicitat anume revocarea donației, nu nulitatea contractelor de donație.

Din aceste motive, instanța de apel a apreciat critic argumentarea apelantului invocată în susținerea revocării donației potrivit căreia soția Burlac Tamara nu și-a dat acordul la încheierea contractelor din speță și transmiterea bunurilor nu a avut loc în natură, de bunurile imobile continuând să se folosească apelantul Burlac Ion, achitând impozitul pentru bunurile imobile și serviciile pentru întreținerea acestora, or, prin declarația autenticată de notar la perfectarea contractelor de donație Burlac Tamara și-a dat acordul la donația bunurilor dobândite în timpul căsătoriei, mai mult această argumentare se referă la valabilitatea contractelor de donației, ce nu constituie obiectul prezentei acțiuni.

Cu privire la aspectul ce ține de aplicabilitatea la caz a dispozițiilor art. 1212 Cod civil, reieșind din faptul că apelantul Burlac Ion a aflat despre faptul divorțului dintre fiica sa Solomon Aliona și Solomon Andrei la data de 28 august 2019 instanța de apel, suplimentar la constatările reținute la pct.pct. 37-41 din prezenta decizie, a menționat următoarele.

În temeiul normelor legale menționate supra, revocarea donației poate fi făcută doar în decursul unui an din momentul în care cel îndreptățit să revoce a luat cunoștință de motivul de revocare. Prin urmare, circumstanța cu privire la faptul că Burlacu Ion a aflat despre divorț la data de 28 august 2019 și s-a adresat în instanță cu prezenta cerere la data de 02 septembrie 2020 se referă la termenul de prescripție pentru revocarea donației.

La 31 mai 2022, prin intermediul poștei (f.d.147), Ion Burlac a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 07 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei

instanțe, pronunțarea unei noi hotărâri de admitere integrală a cererii de chemare în judecată.

În motivarea recursului s-a invocat că, atât instanța de fond, cât și instanța de apel nu au aplicat legea care trebuia să fie aplicată, au aplicat o lege care nu trebuie fie aplicată, inclusiv în mod eronat au interpretat legea.

Recurentul a precizat că, a donat bunurile lui Andrei Solomon prin contractele de donație din 30 aprilie 2010, având în vedere ultimul se afla în relații de căsătorie cu fiica sa Aliona. Însă la data de 28 august 2019, a aflat că Andrei Solomon a divorțat de fiica sa, Aliona Solomon, iar conform textului hotărârii judecătorești din 19 mai 2016, pricina civilă cu privire la desfacerea căsătoriei a fost intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Andrei Solomon. Astfel, luând în considerare faptul că, au dispărut circumstanțele care au condiționat donația, aflarea lui Andrei Solomon în căsătorie cu Aliona Solomon, se impune necesitatea revocării donației.

La fel, a precizat că, bunurile imobile donate au aparținut cu drept de proprietate în devălmășie lui și soției, care a decedat la xxxxx, însă nu și-a dat consimțământul la înstrăinarea bunurilor prin contractele de donație din 30 aprilie 2010 și sunt lovite de nulitate absolută.

Instanțele ierarhic inferioare nu au aplicat dispozițiile art. 1212 Cod civil, or, despre divorțul fiicei sale de Andrei Solomon a aflat la data de 28 august 2019. Deși, contractul de donație nu a fost unul condiționat, însă factorul determinant la donarea bunurilor au servit anume relațiile de căsătorie între Aliona Solomon și Andrei Solomon.

Copia recursului declarat, prin scrisoarea datată cu 15 iunie 2022 a fost expediată în adresa intimatului (f.d.150).

La data de 28 iunie 2022, prin intermediul poștei electronice (f.d.155), Andrei Solomon, reprezentat de avocatul Vladimir Buga, a depus referință cererea de recurs, exprimând poziția în favoarea declarării recursului inadmisibil.

În conformitate cu prevederile art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Decizia instanței de apel a fost adoptată la 07 decembrie 2021, iar cererea de recurs a fost depusă la 31 mai 2022, prin intermediul poștei (f.d.147).

Materialele cauzei atestă expedierea copiei deciziei integrale a instanței de apel către participanții la proces la data de 09 martie 2022, conform scrisorii (f.d.141), însă lipsesc date despre recepționarea acesteia de către partea recurentă. Astfel, recursul este declarat în termen.

Examinând temeiurile recursului declarat de Ion Burlac, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul drept inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stipulează că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate

la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În temeiul prevederilor art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Ion Burlac, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Astfel, argumentele invocate în recursul declarat se referă la dezacordul părții recurente cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În această ordine de idei, completul Colegiului precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin.(4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă faptul că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, însă din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera inadmisibil recursul declarat de Ion Burlac.

În conformitate cu art. 433 lit. a), art. 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Ion Burlac împotriva deciziei din 07 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Victor Burduh

Galina Stratulat